

Diarienummer: 0095/16

Handläggare: Berndt Sundström
Tel: 031-368 54 58
E-post: berndt.sundstrom@gshab.goteborg.se

Uppföljningsrapport 3 2016 samt månadsrapport oktober för Göteborgs Stadshus AB

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborgs Stadshus AB

1. Godkänna upprättat förslag till uppföljningsrapport 3 2016
2. Anteckna informationen om månadsrapport oktober samt finansiella positioner för Göteborgs Stadshus AB
3. Förklara paragrafen över beslutet omedelbart justerad.

Ärendet

Göteborgs Stadshus AB ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig information till kommunstyrelsen i syfte att stärka stadens styrning av bolagen. Detta förutsätts ske inom ramen för ordinarie uppföljningsrapporter och främst ta sin utgångspunkt i genomförda ägardialoger.

Förslag till uppföljningsrapport 3 för Göteborgs Stadshus AB, avseende perioden januari-oktober med helårsprognos, har upprättats, bilaga 1.

Olika Perspektiv

De förslag som lämnas i detta tjänsteutlåtande berör i huvudsak uppföljning av budget samt prognos för helåret via uppföljningsrapport 3 2016 och månadsrapport oktober och bedöms inte medföra några konsekvenser för Barnperspektivet, Jämställdhetsperspektivet, Mångfaldsperspektivet, Miljöperspektivet eller Omvärldsperspektivet.

Bilagor

1. Uppföljningsrapport 3 2016 Göteborgs Stadshus AB
2. Månadsrapport oktober Göteborgs Stadshus AB

Expedieras

1. Kommunstyrelsen

Uppföljningsrapport 3 2016

Göteborgs Stadshus AB

Göteborgs Stadshus AB

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
1.1 Styrkort	Fel! Bokmärket är inte definierat.
1.2 Styrkort	Fel! Bokmärket är inte definierat.
2 Resultatredovisning och analys.....	4
2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling.....	4
2.1.1 Övergripande för koncernen	4
2.1.2 Per kluster/bolag	5
2.2 Utfall och prognos	12
2.2.1 Övergripande för koncernen	12
2.2.2 Per kluster/bolag	13
2.3 Utveckling inom personalområdet.....	19
2.3.1 Personalvolym och lönekostnad.....	19
2.3.2 Övrig utveckling inom personalområdet.....	19
2.4 Investeringar	20
2.4.1 Övergripande för koncernen	20
2.4.2 Per kluster/bolag	21
2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	22
2.5.1 Klimatkompensation av tjänsteresor	22
2.6 Nyckeltalsredovisning	23
2.7 Nyckeltalsredovisning	23

1 Sammanfattning

Riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag utgör grunden för den ägarstyrning som kommunfullmäktige beslutat att gälla från och med 2015-01-01. Bakgrunden är bland annat bolagsöversynens slutsatser att former för strukturerad och formaliserad ägarstyrning saknades i den tidigare strukturen. Stadshus ABs kärnuppdrag är att bidra till att kommunfullmäktiges mål och riktlinjer uppnås genom att *”effektivisera den politiska styrningen”*.

KF har uppdragit åt Stadshus AB att utöva ägarstyrningen genom bland annat årliga ägardialoger med syftet att följa på vilket sätt och i vilken omfattning som bolagen genomför sina uppdrag. Stadshus AB ska stödja bolagen i tolkningen av KFs beslut och också i övrigt utgöra stöd för dotterbolagen i deras uppdrag. Under 2016 har ägardialoger hittills genomförts med Försäkrings AB Göta lejon, Göteborgs Stads Upphandlings AB, Göteborgs Gatu AB, Kommunleasing i Göteborg AB, Förvaltnings AB Framtiden (Bostäder), Higab AB (Lokaler), Göteborg Energi AB (Energi), Göteborg & Co Kommunintressent AB (Turism, Kultur & Evenemang) samt BRG (Näringsliv). I anslutning till Stadshus ABs styrelsekonferens den 29 augusti diskuterades behovet av utveckling av former för ägardialog baserat på hittills gjorda erfarenheter.

Stadshus AB ska också återföra väsentlig information till KF/KS samt ta initiativ till ändrade ägardirektiv med mera utifrån gjorda iakttagelser. Som ett resultat av genomförda ägardialoger har Stadshus AB beslutat om handlingsplaner som för kännedom översänts till kommunstyrelsen. Styrelsen har under året överlämnat förslag till nytt ägardirektiv för Higab AB till kommunstyrelsen.

Stadshus AB har under året yttrat sig över flera frågor av principiell betydelse eller av större vikt som underställts KF för ställningstagande, bland annat ifråga om framtida fastighetsförsäljningar inom Lokalklustret.

Av ägardirektivet följer att Stadshus AB bland annat har uppdraget att svara för insatser som höjer styrelsernas generella kompetens. Den genomförda styrelseutbildningen som till och med februari månad omfattat 453 förtroendevalda, är ett första steg i detta arbete. Under hösten 2016 har ytterligare 40 förtroendevalda genomfört styrelseutbildningen.

I Stadshus ABs uppdrag ligger även att vara ett direkt operativt/konsultativt stöd inom vissa specialistfunktioner såsom HR, hållbarhet, kommunikation, ekonomi och juridik. Ett stort antal aktiviteter har genomförts inom ramen för styrelsens mål- och inriktningsdokument för 2016. Samordnade och stödjande nätverk inom koncernen har också etablerats inom ramen för flera av specialistkompetenserna.

I avsnitt 2.1.2 redovisas vissa aktiviteter under respektive klusterrubrik.

Stadshus AB ska enligt ägardirektivet svara för den finansiella samordningen inom koncernen. I detta ligger att verkställa kommunfullmäktiges beslut avseende koncernbidrag till vissa bolag samt att lämna förslag om finansiering och skattesamordning. Koncernens samlade resultatprognos för 2016 indikerar ett behov av uttag från de så kallade resultatenheter på i genomsnitt ca 35 % (13% utöver skatteuttag om 22%) av resultatet efter finansiella poster. Detta är i nivå med tidigare års uttag.

2 Resultatredovisning och analys

2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling

2.1.1 Övergripande för koncernen

Inom Stadshus AB-koncernen pågår ett arbete med en successiv anpassning av ägarstyrningen till de förutsättningar som lagts fast i Riktlinjer och direktiv för stadens bolag 2015-01-01. Parallellt pågår olika processer som berör enskilda bolag som ett resultat av bland annat bolagsöversynen. En sådan föreslagen förändring är avvecklingen av Upphandlingsbolaget och inrättande av en nämnd med samma uppdrag. I avsnitt 2.1.2 nedan redovisas kortfattat de viktigaste verksamhetsrelaterade frågorna per kluster.

Olika kluster befinner sig i olika faser. Hamn, Kollektivtrafik och Energi är kluster där en stor del av verksamheten bedrivs i moderbolaget och där ägarstyrningen utgår från en sedan tidigare etablerad struktur. Bedömningen är att synergier i klustren utnyttjas i betydande omfattning.

Moderbolaget Förvaltnings AB Framtiden är ett renodlat moderbolag utan egen operativ verksamhet. Inom koncernen sker successivt en ökad samordning på såväl politisk nivå som ledningsnivå, som syftar till att skapa förutsättningar för ökat bostadsbyggande och utnyttjande av synergier inom klustret.

Inom Stadshuskoncernen finns tre nybildade kluster; Näringsliv, Lokaler samt Turism, kultur och evenemang. Moderbolagen i respektive kluster - BRG, Higab och Göteborg & Co Kommunintressent /Träffpunkt – bedriver sedan tidigare egen operativ verksamhet. Moderbolagsrollen är under utveckling vilket innebär att ägarstyrningen ännu inte hittat sina former. Bedömningen är att synergier inom de olika klustren ännu inte tydliggjorts. Moderbolagsrollen behöver tydliggöras i ägardirektiv för moderbolagen. Stadshus AB har överlämnat förslag till kommunstyrelsen på nytt ägardirektiv för Higab.

Inom **Göteborg Energi** pågår en anpassning av bolagsstrukturen från en regional position till en mer lokalt förankrad verksamhet, bland annat genom försäljning av dotterbolag. Inom koncernen bedrivs ett arbete i syfte att strukturera och tydliggöra ägarrollen i förhållandet mellan moderbolaget och dotterbolagen.

Inom **Göteborgs Spårvägar** pågår förberedelser för en eventuell avyttring av bussverksamheten med utgångspunkt i ett uppdrag från kommunfullmäktige. Västra Götalandsregionen (VGR) utgör trafik huvudman och förutsätts inom överskådlig tid besluta i frågor av avgörande betydelse för spårvagnstrafiken i Göteborg, bland annat byggandet av en ny spårvagnsdepå.

Göteborgs Hamn AB har avvecklat driftansvaret för terminaloperationen inom Container, Ro/ro och Bil och fokuserar alltmer på den strategiska rollen att utveckla hamnen till nordens logistiska centrum. Större projekt är framtida fördjupning av hamninloppet, utbyggnad av hamnbanan samt markförvärv för att säkra hamnens framtida behov.

Förvaltnings AB Framtidens nya ägardirektiv fokuserar på de allmännyttiga dotterbolagens uppdrag att förvalta bostäder och att samarbeta för att utnyttja synergier inom koncernen. Ansvar för nyproduktion av bostäder har successivt förts över till det nybildade dotterbolaget Framtiden Byggtutveckling AB. Samtidigt har moderbolaget tagit ett större ansvar för den samlade planeringen och utformningen av nya bostadsområden.

Business Region Göteborg AB (BRG) är moderbolag för minoritetsägda dotterbolag vilket innebär att ägarstyrningen måste ske i nära samverkan med övriga delägare. BRG har utarbetat principer för ägarstyrningen gemensamt med övriga delägare. Ett ägardirektiv ska tas fram som tydligare speglar BRG's roll som moderbolag.

Inom lokalklustret finns betydande förutsättningar för samordning och samnyttjande av gemensamma funktioner och resurser som enbart i begränsad omfattning förverkligats. **Higab AB** har haft svårighet att etablera en roll som moderbolag i klustret.

Inom Turism, kultur och evenemang har ett omfattande organisatoriskt arbete gjorts i syfte att etablera **Göteborg & Co Träffpunkt AB** som moderbolag i koncernen genom fusion av moderbolaget Göteborg & Co Kommunintressent AB. Det privata delägandet inom Träffpunkt har avvecklats under året för att möjliggöra moderbolagsrollen. I likhet med Higab behöver Träffpunkt utveckla rollen som moderbolag. Ett nytt ägardirektiv är under framtagande med utgångspunkt i ägardirektivet för Kommunintressent.

Stadshus AB ska utöva stadens ägande i de regionala bolagen **Gryaab AB, Renova AB och Grefab**. Ett gemensamt beslut med övriga ägarkommuner har fattats om att det så kallade ägarrådet utövar ägarstyrningen genom att årligen genomföra ägardialog med respektive bolag. Förslag till beslut som i olika avseende förändrar förutsättningarna för bolagens verksamhet måste därefter fattas av respektive kommunfullmäktige.

Boplats Göteborg AB har ingen naturlig tillhörighet i ett befintligt kluster. Såväl bolagsöversynen som stadsledningskontorets utredning pekar på svårigheter att bedriva bolaget i nuvarande form och med nuvarande inriktning. Kommunstyrelsen förutsätts fatta ett inriktningsbeslut med utgångspunkt i genomförd remissomgång.

2.1.2 Per kluster/bolag

Energi

I syfte att fånga och lyfta stadsutvecklingsfrågor av vikt för infrastruktur under mark har ett programkontor skapats. Att förlägga ny infrastruktur alternativt flytta stora rördimensioner är kostsamt och det krävs tidigt deltagande i olika processer som omgärdar stadsutvecklingen.

I syfte att stärka lönsamheten för fjärrkyla har en handlingsplan tagits fram. Handlingsplanen omfattar bl a försäljningsaktiviteter och effektivisering av kundanläggningar.

Göteborg Stads ansökan, där Göteborg Energi är en av de ingående parterna, har blivit utvalt för finansiering från EU inom programmet Urban Innovative Actions. Bidraget ligger totalt på ca 50 miljoner kronor, och kommer delfinansiera ett projekt på Chalmers Campus Johanneberg som syftar till att pröva ett nytt sätt att överföra och handla med överskottsenergi inom ett avgränsat område (s.k. "Microgrid"). För Göteborg Energis del uppgår bidraget till ca 5 mnkr.

I juni tillsattes en statlig utredning: "Utredning om ekonomiska styrmedel för el och värmeproduktion inom EU ETS och ekonomiska styrmedel för avfallsförbränning". Utredningen har till uppdrag att göra en översyn av flera av de viktigaste skattemässiga förutsättningarna för fjärrvärmeverksamhet och avfallsförbränning. Konsekvenserna av utredningens förslag skulle kunna bli mycket allvarliga för både kraftvärmeproduktion och avfallsförbränning, och därmed för hela fjärrvärmeaffären. Fjärrvärmen lever under ett hårt konkurrenstryck från framförallt värmepumpsbranschen, och de skattepålagor som utredningen eventuellt kommer att föreslå kommer därför direkt få en negativ

påverkan på fjärrvärmens konkurrenskraft.

Förutsättningarna för biogasbranschen är fortfarande besvärliga. Prisläget för biogas är lågt, både beroende på det låga oljepriset men också för att den inhemska biogasen har konkurrens från importerad biogas, som är billig tack vare att den producerats med hjälp av produktionsstöd i producentlandet. Efterfrågan stagnerar också i Västsverige av olika skäl, inte minst inom kollektivtrafiken.

Det finns dock positiva signaler om att framtiden skulle kunna se ljusare ut:

- Energimyndigheten arbetar aktivt, tillsammans med fyra andra myndigheter, med att ta fram ett nytt styrmedel för biodrivmedel, som kan ersätta dagens skattebefrielse.
- Volvo personvagnars nya prestigemodell V90 är på väg ut på marknaden, liksom två modeller från Audi. Detta skapar bra förutsättningar för en ökning av gasbilsanvändningen inom taxibranschen.
- Under våren 2017 förväntas EU-domstolen avgöra om importen av biogas, så som den sker idag, verkligen är tillåten.

Planering inför ett nytt Bio-kraftvärmeverk fortskrider och ett beslutsärende om att inleda förstudie, söka tillstånd och förbereda upphandling är på agendan på kommande styrelsemöte.

Bostäder

Moderbolaget har bildat en ny koncernledning samt utvecklat former för ägarstyrning bland annat genom att moderbolagets styrelse/presidie träffar dotterbolagens styrelser/presidier vid ett antal tillfällen per år för att diskutera verksamheten och koncernens gemensamma mål. En översyn av dotterbolagens ägardirektiv har påbörjats.

Under 2016 beräknar Framtidenkoncernen att färdigställa knappt 350 nya bostäder. Hyresrätter i produktion uppgår till 752 st. Under hösten har investeringsbeslut fattats om nyproduktion av 369 lägenheter (Uggleberget) samt 150 lägenheter (Opaltorget). Bygglov har erhållits och investeringsbeslut har fattats för uppförande av 57 temporära bostäder i Askimsviken. Koncernen deltar i samverkansprojektet BoStad2021 med 13 egna projekt som fram till år 2021 beräknas tillföra ca 2 000 bostäder. En avgörande faktor för att Framtidenkoncernen ska kunna leverera på fullmäktiges uppdrag om nyproduktion är att samverkan med berörda nämnder fungerar väl. Därför driver koncernen ett arbete tillsammans med de berörda nämnderna för att skapa en effektivare stadsutvecklingsprocess.

Koncernen har ökat fokus på arbetet med social hållbarhet, framför allt i områdena Bergsjön, Norra Biskopsgården, Hammarkullen, Hjällbo, Lövgärdet samt Gårdsten. Bostadsbolagets förvärv i Hammarkullen är ett led i detta arbete, ett annat är moderbolagets beslut om förändrad uthyrningspolicy där inkomstkravet tagits bort. Koncernens satsning på nyanlända som är i etableringsfasen är startad genom ett samarbete med nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt Arbetsförmedlingen. Fram till rapporteringstillfället har 190 hushåll fått förstahandskontrakt och ca 400 barn ett ordnat boende i koncernens bestånd genom den särskilda satsningen på 500 barnfamiljer som bor osäkert.

Lokaler

Higabs styrelse har fattat beslut om ”Mål- och inriktningsdokument 2017 för Lokalklustret och Higab” där det bland annat framgår att åtgärder ska tas fram som leder bolaget in i en aktiv moderroll så att koncernen stärks. Presidiet i Stadshus AB har, på uppdrag av styrelsen, genomfört i början av november en ägardialog med

presidierna i Higab och Älvstranden Utveckling AB för att bland annat diskutera ägarstyrningen inom lokalklustret. Processen med att genomföra flera fullmäktigeuppdrag pågår i koncernen, bland annat förändringar i lokalklustrets fastighetsinnehav och effektivare utnyttjande av fastighetsbeståndet samt omstrukturering, fusionering och likvidering av överflödiga bolag. Higab har hemställt till fullmäktige om att godkänna förvärv av två bolag som ska användas vid försäljning av mark på Kviberg till en bostadsexploator. Fullmäktige förväntas ta beslutet under november och försäljning beräknas ske under december.

Förvaltnings AB Göteborgs Lokaler samarbetar nära bolagen inom bostadsklustret som också är bolagets största kunder. Bolaget deltar bland annat i Framtidenkoncernens satsningar i Hammarkullen och Norra Biskopsgården. Hammarkullebadet som stängdes 2015 kommer att renoveras och ett preliminärt hyresavtal är tecknat med idrotts- och föreningsförvaltningen för badet. Projektet Selma Stad fortsätter, styrelsen har tagit beslut om en utökad investeringsram om 425 mnkr för hela projektet.

Göteborgs Stads Parkerings AB planerar en uppgradering av betaltjänster, med en prioritering av telefonparkering, för att möta förändrade kundbehov. Den nya telefonparkeringstjänsten kommer att innehålla både tjänsten betala och hitta parkering. Skanska har tilldelats samverkansentreprenaden för parkeringsanläggningen på Skeppsbron och byggnationen av norra rampen kommer att påbörjas under 2017. Detaljplanen och miljödomen för Hisingsbron har vunnit laga kraft vilket innebär att P-arken ska flyttas till Lilla Bommen med färdigställande i kvartal två 2017. Processen har försenats vilket gjort det möjligt för P-arken att under denna tid fortsatt kunna erbjuda besöksparkering vid Skeppsbron. Parkeringsbolaget arbetar fortsatt med åtgärder som kan förbättra parkeringssituationen i Saltholmen och Långedrag till sommaren 2017.

Arbetet med att utveckla Älvstaden är mycket komplext och bygger på att många organisationer i staden är med och samverkar med "sin" del i processen. Älvstranden Utveckling AB ser indikationer på att detta arbete inte går i takt. Under aktuell period har frågor runt stadens genomförandeförmåga avseende Älvstaden aktualiserats. Bland annat har presidiet i Stadshus AB, på uppdrag av styrelsen, hållit en ägardialog med presidierna i Higab och Älvstranden för att bland annat diskutera Älvstrandens förutsättningar i arbetet med Vision Älvstaden. Även stadsdirektören var inbjuden att närvara vid dialogen. För att kunna verka effektivt så att staden får ut mesta möjliga av bolagets verksamhet efterfrågar bolaget direktiv om vilken prioritering och ambitionsnivå som gäller avseende Älvstadens utbyggnad.

På uppdrag från stadsledningskontoret förhandlar Älvstranden Utveckling AB för stadens räkning avseende flytt av spårfunktionerna i Gullbergsvass.

Ett bolag i koncernen Älvstranden Utveckling (Fribordet) har den 7 oktober gett in stämningsansökan till Göteborgs tingsrätt avseende obetalda hyror gentemot Damen Shiprepair Götaverken AB i likvidation.

Kollektivtrafik

Två av verksamheterna i Koncernen Göteborgs Spårvägar är för närvarande föremål för översyn. För bussverksamheten utreds på uppdrag av kommunfullmäktige en avyttring av verksamheten och för spårvagnsverksamheten analyseras möjligheter vad gäller att överföra ansvar och befogenheter till Göteborgs kommun. Ärendet om försäljning av GS Buss AB är bordlagt i kommunfullmäktige och kommer upp för behandling den 8 december. Kommunfullmäktige beslutade den 10 november att anteckna rapporten – Ansvar för spårvagnstrafiken överlämnas till Göteborgs stad - samt att förklara uppdraget till kommunstyrelsen att tillsammans med Västra Götalandsregionen utreda

överföring av befogenheter att ingå avtal om spårvagnstrafik för fullgjort.

Kommunstyrelsen i Göteborg uppdrog under 2013 till Göteborgs Spårvägar att upphandla nästa generation spårvagn. Styrelsen i Göteborgs Spårvägar AB har i april utsett Bombardier Transportation Sweden AB/Vossloh Kiepe GmbH till vinnande anbudsgivare. Leveransen av samtliga 40 vagnar beräknas vara avslutad vid halvårsskiftet 2021.

Avseende spårvagnsverksamheten är resenärsundersökningen för Q3 2016 bättre än Q3 2015 och på de flesta områden bättre än för förra kvartalet. Tillgängligheten är fortsatt klart bättre än föregående år.

För bussverksamheten ligger mätning av kundnöjdhet för de tre första kvartalen i nivå med resultatet för helår 2015 och för de delmoment som bearbetats har resultatet förbättrats.

I september träffade Göteborgs Spårvägar, tillsammans med övriga operatörer och Västtrafik, Trafikkontoret i syfte att starta arbetet med att skapa ett arbetssätt som ska kunna hantera den allt tuffare trafikmiljön. Sedan tidigare sker samverkan med Västtrafik kring affärsledning och bearbetning av gemensamma mål och aktiviteter.

Inom trafikantservice har nytt avtal för Hittegoods undertecknats och en intensiv period med rekrytering av ytterligare personal har påbörjats.

Näringsliv

Kärnverksamheten löper enligt plan.

Inför 2017 har i en överenskommelse med GR beslutats att gemensamt fokusera på tre primära regionala utmaningar – planera för tillväxt, kompetensförsörjning och företagsklimatet. Detta är väl i linjen med analysen av Göteborgsregionens förutsättningar för utveckling mot ökad sysselsättning, växande företag, större attraktionskraft och en ständig strävan efter nya innovationer.

Leveransmässigt är aktivitetsnivån mycket hög, väl relaterat till den högkonjunktur som syns i regionens näringsliv. Några exempel på intressanta aktiviteter är uppstarten av projektet ”Northern Connections” med fokus på att utveckla strategier och verktyg för klustersamverkan och affärsutveckling i bred samverkan, i konsortiet ingår bland annat aktörer från Hamburg, Belgien, Holland, Skottland och Norden. Göteborg börjar få en intressant roll inom elektromobilitet, och BRG genomförde en bred internationell konferens av hög kvalitet i september. Det höga intresset att investera i regionens fastighetsutveckling kvarstår, vilket syns i de evenemang som BRG deltagit i, med olika samverkanspartners, i Stockholm och München.

Några av de primära utmaningarna som organisationen fokuserar på är det fortsatta låga resultatet inom företagsklimatet, även att lyckas omsätta de många intressanta möjligheter till nyetableringar som diskuteras är utmanande – och årets mål på nyetableringar kommer inte att nås.

De delägda bolagen utvecklas väl, några exempel på detta är bland annat invigningen av HSB Living Lab på Johanneberg Science Park och ännu ett rekordstort deltagande på årets Park Annual för Sahlgrenska Science Park.

Göteborgsregionens näringsliv utvecklas mycket starkt och den bristande tillgången till både kontor och hotellrum börjar bli utmanande för företagens tillväxt.

Turism, kultur, evenemang

Fortsatt hög tillströmning av besökare.

Got Event levererar ett mycket bra 2016, med en ökning av besökare med ca 20 %. Samtidigt är planeringen inför framtiden i full gång, med modernisering av Scandinavium och planering för flera nya anläggningar.

Liseberg visar resultat enligt plan, med något högre snittkonsumtion per gäst än 2015 och en god utveckling för hotell och camping. Beslutsprocessen kring Lisebergs föreslagna Jubileumsprojekt fortgår enligt plan, och kommunfullmäktiges ställningstagande förväntas under början av 2017.

Stadsteatern ser en något lägre försäljning än budgeterat, förutom för succén ”Driving Miles”. Tendensen är liknande över hela landet och bolaget analyserar orsakerna till detta.

Göteborg & Co levererar enligt plan, där speciellt mötesdelen går bättre än plan.

För klustret fortgår arbetet att utarbeta förslag till Besöksnäringens målbild 2030, och ambitionen är att beslut sker under första halvåret 2017. Samtidigt är den finansiella leveransen av EM i Ridsport utmanande, för närvarande beräknas ett underskott på 17 mkr för projektet, analyser pågår för att genomlysna orsaker och identifiera lärdomar.

Arbetet att utveckla klustrets roll pågår, nytt ägardirektiv är under utarbetning av Stadshus AB.

Hamn

Godsvolymerna över Göteborgs hamn har under perioden januari – september utvecklats enligt följande jmf med motsvarande period föregående år:

- Container -1%
- RoRo +3%
- Nya bilar +24%
- Järnväg -9%
- Olja +14%

Nedgången i containersegmentet förklaras av problem i samband med operatörens införande av nytt terminalsystem samt konflikter med arbetstagarkollektivet. Från den 8 november till den 31 december genomför Sveriges Hamnarbetarförbund blockad mot nyanställning och overtidsarbete i APM Terminals Göteborg. Mellan den 15 och 18 november vidtog Hamnarbetarförbundet arbetsnedläggning via ett antal punktstrejker i APM Terminals.

Göteborg fortsätter tappa marknadsandelar inom containersegmentet i Sverige efter andra kvartalet 2016. Vid en jämförelse med 2015 uppgår minskningen till 4 %-enheter. För bilsegmentet rapporteras en växande marknadsandel och såväl export som import ökar.

Arbetet med del två av åtgärdsvalsstudien, där fördjupade kostnads- och nyttoanalyser ska tas fram, pågår och ska redovisas innan årsskiftet. I Infrastrukturpropositionen som kom i oktober berördes även farleder och det konstaterades att hamnområdesgränser är styrande för om statlig finansiering ska utgå. För Göteborgs Hamn AB innebär detta att ca 10 % av den i nuläget uppskattade utgiften på 3,5 mdkr finansieras av staten. En uppvaktning av infrastrukturministern bedöms av Göteborgs Hamn AB som nödvändig i syfte att diskutera finansieringsfrågor.

Interna bolag

Förändringens år.

De interna bolagen genomgår under 2016 stora förändringar, men fortsätter samtidigt att

leverera ett mycket bra operativt resultat.

Fusionen av Kommunleasing AB och Göteborgs Gatu AB har genomförts och det nya bolaget Göteborgs Stads Leasing AB är i full operativ drift. Verksamheten utvecklas väl enligt finansiella mål, och fusionsarbetet har genomförts på ett mycket bra sätt.

För Upphandlingsbolaget har beslutats att flytta verksamheten till nämnd, och ett hårt arbete har genomförts för att säkerställa att en god omställning sker 1 januari 2017. Under hösten har även en organisationsförändring genomförts med fokus på bland annat högre kundnöjdhet. Ett antal av de uppdrag som Stadshus AB gett bolaget som en del av ägardialogsprocessen, har börjat ge effekt. Speciellt kan märkas utvecklingen av en ny gemensam inköpsprocess, GiP.

Gothenburg European Office AB (GEO) är även det under förändring, filialen i Bryssel flyttas till att bli en direkt del av Stadshus AB, vilket innebär att GEO kommer att fusioneras med Stadshus AB. Förändringsprocessen följer plan. Parallellt med detta pågår ett utvecklingsarbete kring hanteringen av Stadens EU-frågor, GEO är en väsentlig del av detta, och förändringar av arbetssätt förväntas beslutas och genomföras under 2017. Verksamheten utvecklas väl enligt plan och budget.

Försäkrings AB Göta Lejon är det enda interna bolaget som inte påverkas av större förändringar under 2016. Verksamheten utvecklas väl enligt plan, dock är resultatet något lägre än budgeterat. Baserat på ett antal större skador under året.

Sammantaget kommer de interna bolagen att gå från fem i årets början till två vid årets slut. Kvar kommer endast Göteborgs Stads Leasing AB och Försäkrings AB Göta Lejon att vara.

Regionala bolag

Renova

Renova ser fortsatt stora mängdinflöden för behandling. De ökande mängderna driver övriga affärer, främst inom affärsområde Återvinning. Det är en mycket gynnsam konjunktursituation för verksamheten i nuläget och bedömningen är att den kommer att bestå under de närmaste åren.

Omställningen med anledning av förlorade hushållsentreprenader i Lerum/Partille/Härryda är fullt ut hanterad och kompenserad både ekonomiskt och organisatoriskt/personellt vilket har verkställts under september/oktober. Det råder fortfarande en osäkerhet runt upphandlingen av hushållshämtning i Nordost. Den senaste informationen är positiv men frågan om utfallet i upphandlingen har ännu ej vunnit laga kraft.

Gryaab

Pågående investeringar utvecklas fortsatt väl och flera av de större investeringarna tas i drift under året eller under första halvåret 2017. Med dessa nya anläggningsdelar står Gryaab väl rustat att möta den närmaste framtiden. De större projekten utgörs av utbyggnad av Gryaabs kapacitet att avskilja kväve samt utbyggnad av driftslokaler med avsikt att få förbättrade möjligheter för bl a laboratorium och kontrollrum.

Framtida utmaningar ligger främst i villkor i nytt miljötillstånd och de fortsatt ökande mängderna s k tillskottsvatten.

Gryaab arbetar med ett nytt miljötillstånd. Under 2017 kommer Gryaab att lämna in förslag till nya villkor. En ny miljödömd förväntas komma under 2018. Vilka villkor som fastställs kommer att vara helt avgörande för vilken investeringsvolym som kommer att vara nödvändig de närmaste 5-10 åren. Kan nya villkor innehållas med modifiering av

befintlig anläggning bedöms investeringarna att kunna begränsas till nivån 500-700 mkr. För Gryaabs tuffare villkor handlar det sannolikt om 2-4 miljarder kronor.

Trots goda insatser i ägarkommunerna avseende hantering av tillskottsvatten och ett förbättrat fokus på frågan så ökar mängden vatten som ska processas på Ryaverket. Det gör att sannolikheten för en större utökning av verksamheten ökar.

Grefab

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 10 november beslutades att förklara uppdrag till kommunstyrelsen att initiera en dialog med övriga ägare av Göteborgsregionens Fritidshamnar AB i syfte att utreda förutsättningarna för att helt avveckla de övriga kommunernas ägande i bolaget fullgjort. Dessutom beslutades att förklara uppdrag till Göteborgs Stadshus AB att utreda möjligheten för en nämnd i Göteborgs kommun att överta verksamheten i Göteborgsregionens Fritidshamnar AB fullgjort. Beslut togs också om att inte gå vidare med frågan om att avveckla övriga kommuners ägande i Grefab med följande överföring av verksamheten till en nämnd i Göteborgs kommun.

Underhålls- och investeringsarbetet följer i stort sett den plan, som styrelsen antog i budget 2015.

Merparten av de gamla andrahandsarrendena har sagts upp från Grefabs sida. Ett antal löper ytterligare några år, varför det kommer att ta några år innan Fastighetskontoret tagit över samtliga avtal, där de är avtalspart.

Boplats Göteborg AB

Som framgick av underlaget i Uppföljningsrapport 2 beslutade kommunstyrelsen i slutet av sommaren att remittera översynen av Boplats verksamhet till bolaget och till fastighetsnämnden (KS § 342 Dnr 0958/14, datum 2016-05-18). Remissinstanserna ombads att utreda och återkomma med förslag gällande finansieringsformer, ägande och fördelningsprinciper som tillåter att bolaget fortsättningsvis utvecklas som en transparent marknadsplats samtidigt som legala krav uppfylls. Bolaget har under hösten diskuterat olika förslag och arbetet med att ta fram ett remissvar som bolagets styrelse ställer sig bakom pågår fortfarande.

I slutet av oktober hade Boplats 186 405 betalande och vilande medlemmar. Antalet besök till kundtjänst är fortsatt högt trots kortare öppettider och ökad samverkan med medborgarkontoren och etableringsenheten. Chalmers Studentbostäder har sagt upp avtalet med Boplats och kommer att gå över till uthyrning i egen regi från och med våren 2017. I september anordnade bolaget en bostadsutställning (BoNytt 2016) där 28 aktörer presenterade sina pågående och planerade byggprojekt och stadsbyggnadskontoret informerade om planerna för Göteborgs Stad. I september startades ett nytt projekt i samarbete med Göteborgs Stad där syftet är att uppmuntra privatpersoner att hyra ut delar av sina bostäder.

2.2 Utfall och prognos

2.2.1 Övergripande för koncernen

Resultaträkning i sammandrag

	Period				Helår			
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall fg år	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år
Intäkter	15 381	15 031	350	14 762	18 954	18 832	18 388	17 932
Kostnader	-12 901	-13 270	369	-13 487	-16 430	-16 374	-16 285	-16 546
Rörelseresultat	2 480	1 761	719	1 275	2 524	2 458	2 103	1 386
Finansiella intäkter	7	6	1	16	6	6	10	13
Finansiella kostnader	-799	-804	5	-848	-940	-942	-974	-1 016
Resultat efter fin. poster	1 688	963	725	443	1 585	1 522	1 139	383

Utfall till och med perioden

Stadshus AB koncernen

Koncernens omsättning första kvartalet uppgår till 15 381 mnkr (14 762) vilket är 350 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 1 688 mnkr (443) vilket är 725 mnkr över budget. Orsaken är främst högre resultat inom Energi 121 mnkr, Bostäder 98 mnkr och Lokaler 381 mnkr. För Energi är det ett bättre resultat inom fjärrvärmeaffären, för Bostäder är det främst förskjutningar i tid avseende underhållskostnader och för Lokaler reavinst vid avyttring av aktiebolag (Brotomten samt byggrätten till Karlavagnstornet) inom Älvstranden Utveckling AB samt (fastigheten Göteborg Haga 31:5 samt marken Kålltorp 99:22) inom Göteborgs Stads Parkeringsbolag AB.

Moderbolaget Göteborgs Stadshus AB

Moderbolagets nettoomsättning uppgår till 21 mnkr (24) vilket är lika med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 101 mnkr (160) vilket är 10 mnkr över budget och avser främst minskade räntekostnader jämfört med budget.

Prognos

Stadshus AB koncernen

Koncernens omsättning för helåret prognostiseras till 18 954 mnkr (17 932) vilket är 566 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster beräknas till 1 585 mnkr (383) vilket är 446 mnkr över budget. Orsaken är främst bättre resultat inom Lokaler 346 mnkr, Energi 76 mnkr, Turism, Kultur & Evenemang (TK&E) 32 mnkr. Bostäder visar ett lägre prognostiserat resultat jämfört med budget om -50 mnkr. För Lokaler är det främst reavinst vid avyttring av aktiebolag (Brotomten, byggrätten till Karlavagnstornet och fastigheten Göteborg Haga 31:5 samt marken Kålltorp 99:22) inom Älvstranden Utveckling AB och Göteborgs Stads Parkeringsbolag AB. För Energi ett bättre resultat inom fjärrvärmeaffären och för TK&E är det engångsfaktorer på Stadsteatern och en bra evenemangssommar för Got Event. För Bostäder är det bl.a. resultatet i hyresförhandlingarna som var lägre än budgeterat.

Göteborgs Stadshus AB gör efter egen analys ingen annan bedömning av inrapporterad prognos.

Därmed bedöms förutsättningarna goda, för att inom ramen för koncernens totala ekonomi, klara de finansiella åtaganden som finns i förhållande till dotterbolagen samt till ägaren. Stadshus AB ska enligt ägardirektivet svara för den finansiella samordningen inom koncernen. I detta ligger att verkställa kommunfullmäktiges beslut avseende koncernbidrag till vissa bolag samt lämna förslag om finansiering och skattesamordning. Koncernens samlade resultatprognos för 2016 indikerar ett behov av uttag från Göteborg Energi AB, Higab AB och Göteborgs Hamn AB på ca. 35 % (13% utöver skatteuttaget om 22%) av resultatet efter finansiella poster. Detta är i nivå med tidigare års uttag.

Moderbolaget Göteborgs Stadshus AB

Moderbolagets omsättning beräknas till 25 mnkr (28) vilket är lika med budget. Resultat efter finansiella poster beräknas uppgå till 94 mnkr (149) vilket är 135 över budget. Den positiva avvikelsen i resultatet är en reavinst om 125 mnkr vid försäljningen av moderbolagets aktier i Göteborgs Gatubolag AB till Kommunleasing i Göteborg AB. Resultatet elimineras på koncernnivå. Även personalkostnaderna, då det tidvis funnits tjänster som varit obesatta, och räntekostnaderna visar en positiv avvikelse mot budget.

2.2.2 Per kluster/bolag

Resultat efter finansiella poster

	Period				Helår			
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall fg år	Prognos	Fg prognos	Budget	Bokslut fg år
Energi	470	349	121	-662	624	614	548	-650
Bostäder	538	440	98	449	469	469	519	407
Lokaler	484	103	381	546	445	426	99	581
Kollektivtrafik	24	10	14	23	20	9	6	25
Näringsliv	-30	-40	10	-34	-44	-46	-46	-45
Turism, kultur, evenemang	-59	-88	29	-108	-191	-202	-223	-146
Hamn	206	182	24	192	220	222	210	206
Interna bolag	27	22	5	41	23	21	27	22
Regionala bolag	50	19	31	26	51	40	40	19
Boplats AB	3	1	2	3	0	1	1	1

Energi

Utfall för perioden

Nettoomsättningen uppgår till 4 631 mnkr (4 531) vilket är -80 mnkr jämfört med budget. Förädlingsvärdet, TB1, uppgår till 2 459 mnkr vilket är 162 mnkr över budget.

Resultat efter finansiella poster uppgår till 470 mnkr (-687) vilket är 121 mnkr över budget.

Resultatförbättringen drivs framförallt av ett bättre resultat inom fjärrvärmeaffären än budget och där genom ett högre täckningsbidrag beroende på lägre råvarupriser.

Avskrivningarna – 617 mnkr är något högre än budget men är 963 mnkr lägre än

föregående år. Orsaken är de kraftiga nedskrivningarna som gjordes 2015.

Prognos för helåret

Nettoomsättningen beräknas till 5 925 mnkr (5 641) något lägre än budget 5 970 mnkr. Förädlingsvärdet, TB1, prognostiseras till 3 088 mnkr vilket är 204 mnkr högre än budget.

Resultat efter finansiella poster beräknas till 624 mnkr (-650) vilket är 76 mnkr över budget.

I jämförelsen med budget ökar täckningsbidraget till största delen kopplat till fjärrvärmeaffären. Större delen är hänförligt till lägre råvarupriser men även högre effektkomponent i försäljningspriset.

Prognosen för övriga externa kostnader höjs jämfört med budget huvudsakligen baserat på engångseffekter i samband med implementeringen av det ingångna avtalet kring outsourcing av IT-tjänster och drift som inte var tecknat när budget beslutades. Koncernens personalkostnader sjunker något jämfört med budget, baserat på lägre personalantal än budgeterat.

Bostäder

Utfall för perioden

Framtidenkoncernens nettoomsättning uppgår till 4 379 mnkr (4 261) vilket är 17 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 538 mnkr (449) vilket är 98 mnkr över budget.

Avvikelsen för intäkterna beror främst på två saker, dels Bostadsbolagets förvärv i Hammarkullen, vilket ger 44 mnkr i högre intäkter samt ett lägre utfall i hyresförhandlingarna än budgeterat, vilket ger lägre intäkter om 38 mnkr.

Underhållskostnaderna är 169 mnkr lägre än budget och beror på förskjutning i tid. Avvikelserna finns främst inom Familjebostäder och Poseidon, 84 respektive 61 mnkr. Inom Familjebostäder är en del av avvikelserna hänförliga till överprövade upphandlingar.

Prognos för helåret

Framtidenkoncernens nettoomsättning prognostiseras till 5 265 mnkr (5 121) vilket är 27 mnkr över budget. Koncernen beräknar ett resultat efter finansiella poster om 469 mnkr (407) vilket är -50 mnkr jämfört med budget.

De totala intäkterna beräknas bli 27 mnkr högre än budget. Bostadsbolagets förvärv i Hammarkullen beräknas ge 54 mnkr i hyresintäkter vilka inte fanns med i budget. Mot detta ska bland annat ställas lägre intäkter till följd av resultatet i hyresförhandlingarna, -45 mnkr. Hyresförhandlingar gav på helåret hyreshöjningar på i genomsnitt 0,5 % att jämföra med budgeterade 1,5 %.

Driftskostnaderna beräknas bli 71 mnkr högre än budget, varav 27 mnkr är hänförlig till förvärvet i Hammarkullen. Underhållskostnaderna beräknas bli 46 mnkr lägre än budget. Anledningen är både förskjutning i tid samt att kostnaderna för fasadprojekt beräknas bli lägre. Avskrivningarna beräknas bli 10 mnkr högre än budget. Förvärvet i Hammarkullen ökar avskrivningarna på koncernnivå med 6 mnkr.

Lokaler

Utfall för perioden

Higabkoncernens omsättning uppgår till 2 048 mnkr (1 419) vilket är 633 mnkr över

budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 484 mnkr (546) vilket är 381 mnkr över budget. Ökningen jämfört med budget härrör sig till Älvstranden Utveckling ABs avyttring av två stycken aktiebolag (Brotomten samt byggrätten till Karlavagnstornet) samt Göteborgs Stads Parkerings ABs avyttring av aktiebolag (fastigheten Göteborg Haga 31:5 samt marken Kålltorp 99:22).

Utfall resultat efter finansiella poster inom klustret: Higab AB 106 mnkr (72), Fastighets AB Rantorget 9 mnkr (8), Älvstranden Utveckling AB 92 mnkr (317), Förvaltnings AB GöteborgsLokaler 25 mnkr (22), Göteborgs Stads Parkerings AB 258 mnkr (128). Utöver ovanstående ingår koncernjusteringar samt för 2015 Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium (7 mnkr).

Prognos för helåret

Higabkoncernens omsättning prognostiseras till 2 302 mnkr (2 101) vilket är 630 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster prognostiseras till 445 mnkr (581) vilket är 346 mnkr över budget.

Avvikelserna beror främst på försäljningar och reavinster vid avyttringar av aktiebolag (Brotomten, byggrätten till Karlavagnstornet och fastigheten Göteborg Haga 31:5 samt marken Kålltorp 99:22) inom Älvstranden Utveckling AB samt Göteborgs Stads Parkerings AB.

Prognos för resultat efter finansiella poster inom klustret: Higab AB 91 mnkr (70), Fastighets AB Rantorget 10 mnkr (9), Älvstranden Utveckling AB 85 mnkr (324), Förvaltnings AB GöteborgsLokaler 17 mnkr (18), Göteborgs Stads Parkerings AB 270 mnkr (178). Utöver ovanstående ingår koncernjusteringar samt för 2015 Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium (10 mnkr).

Kollektivtrafik

Utfall för perioden

Göteborgs Spårvägar koncernens nettoomsättning uppgår till 1 092 mnkr (1 040) vilket är -26 mnkr jämfört med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 24 mnkr (23) och är 14 mnkr över budget. Samtliga verksamheter visar bättre utfall än budget. Buss visar väsentligt bättre utfall. Finansnettot ligger något över budget.

Prognos för helåret

Göteborgs Spårvägar koncernens nettoomsättning beräknas till 1 317 mnkr (1 279) vilket är -56 mnkr jämfört med budget. Resultat efter finansiella poster prognostiseras till 20 mnkr (25) vilket är 14 mnkr över budget.

Spårvagnsverksamhetens prognos är oförändrad mot budget.

Bussverksamheten förbättrar prognosen för resultatet med 12,8 mnkr. Detta beror bl.a. på att full bonus för kundnöjdhet ger cirka 181 tkr per månad jämfört med budget, även ökat resande kopplat till incitament påverkar positivt. Återbetalning från Fora ger en intäkt på 5,5 mnkr. Minskad försäljning av media och tjänster till hyresgäster samt något svagare indexökning drar ner intäkterna. På kostnadssidan är det främst lägre mediakostnader som påverkar prognosen.

Trafikantservice ökar prognosen med 0,9 mnkr jämfört med budget.

Näringsliv

Utfall för perioden

BRG koncernens omsättning uppgår till 58 mnkr (58) vilket är lika med budget.

Resultat efter finansiella poster uppgår till -30 mnkr (-34) och är 10 mnkr över budget. Avvikelsen är temporär och beror på förändringar i projektutfall jämfört med periodiserad budget.

Prognos för helåret

BRG koncernens omsättning prognostiseras till 77 mnkr (79) vilket är i linje med budget. Resultat efter finansiella poster beräknas uppgå till -44 mnkr (-45) och är 2 mnkr över budget.

Aktuell prognos indikerar en resultatförbättring jämfört med budget. En överprövad dom på förnyad konkurrensutsättning medför att planerade insatser flyttas framåt i tid.

Turism, kultur, evenemang

Utfall för perioden

Klustret visar för perioden en omsättning på 1 438 mnkr (1 325) vilket är 51 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till -59 mnkr (-108) vilket är 29 över budget. Avvikelsen består av Göteborg & Co Träffpunkt, Lisebergs, Stadsteaterns och Got Events positiva avvikelser mot budget (+ 3, +15, +2 resp +10 mnkr).

För Liseberg bidrar både boende och park till den positiva avvikelsen. För Got Event är det flera evenemang som ligger bakom resultatförbättringen.

Prognos för helåret

Klustrets omsättning beräknas till 1 690 mnkr (1 619) vilket är 76 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster prognostiseras till -191 mnkr (-146) vilket är 32 mnkr över budget.

Det är engångsfaktorer på Stadsteatern, en bra evenemangssommar för Got Event och för Liseberg en ökning i boende och park som förklarar resultatförbättringen i prognosen. Göteborg & Co lämnar en prognos som är 0,6 mnkr bättre än budget.

Prognos resultat efter finansiella poster: Liseberg AB 86 mnkr (122), Got Event AB -186 mnkr (-168), Göteborgs Stadsteater AB -99 mnkr (-100), Göteborg & Co Kommunintressent AB 0-resultat (2) och Göteborg & Co Träffpunkt AB 0,6 mnkr (-1,6). Utöver ovanstående ingår koncernjusteringar.

Hamn

Utfall för perioden

Göteborgs Hamns omsättning uppgår till 626 mnkr (592) vilket är 31 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 206 mnkr (192) vilket är 24 mnkr över budget.

Främst har bolaget högre intäkter inom energisegmentet beroende på högre hanterad volym än vad som budgeterats. På kostnadssidan följer dessa budgeten väl. Infrastrukturkostnader och riskkostnader för skador är något högre medan personalkostnader och avskrivningar är lägre än budget.

Prognos för helåret

Göteborgs Hamns omsättning beräknas till 735 mnkr (715) vilket är 22 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster prognostiseras till 220 mnkr (205) vilket är 10 mnkr över budget.

Intäkter inom Energisegmentet justeras upp med 22 mnkr jämfört med budget. Bakgrund är beräknad högre hanterad årsvolym om 9 %. Inom RORO/Bil justeras fast

koncession upp med 3 mnkr. För Containersegmentet justeras intäkterna ned på rörlig koncession, -3 mnkr.

På kostnadssidan görs en justering av infrastrukturkostnaderna med -7 mnkr och avser främst planerat underhåll. Vidare görs en justering av konsultkostnader med -8 mnkr för hantering av förstudier.

Interna bolag

Utfall för perioden

Göteborgs Gatu AB: omsättningen uppgår till 214 mnkr (213) vilket är 5 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 19 mnkr (27) och -1 mnkr jämfört med budget. Jämfört budget har intäkterna ökat och på kostnadssidan fortsätter försäljningen av begagnade fordon att vara lägre. Finansnettot visar en positiv avvikelse.

Kommunleasing i Göteborg AB:s omsättning uppgår till 361 mnkr (335) vilket är 20 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 6 mnkr (-8) och är 3 mnkr över budget. Upphandlingsräntan överstiger budget och ökar intäkterna. Leasingaffären, hyresintäkter minus avskrivningar ligger över budget och räntekostnaden är något lägre än budget.

Försäkrings AB Göta Lejons omsättning uppgår till 95 mnkr (96) vilket är 4 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till -3 mnkr (18) och är -3 mnkr lägre än budget. Premien är något högre, försäkringsersättningarna (skadekostnaderna) är mycket högre än periodiserad budget.

Göteborgs Stads Upphandlings AB:s omsättning uppgår till 51 mnkr (54) vilket är 1 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 4 mnkr (4) och är 4 mnkr över budget. Av bolagets intäkter är drygt 2 mnkr provisioner avseende föregående år. Bolagets kostnader är något lägre än budget för perioden.

AB Gothenburg European Office omsättning uppgår till 4,4 mnkr (4,2) vilket är 0,2 över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till -0,2 mnkr (-0,3) och är 1 mnkr över budget. Avvikelser avser främst periodisering av budgeten.

Prognos för helåret

Göteborgs Gatu AB: omsättning beräknas till 256 mnkr (258) vilket är 6 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster prognostiseras till 20 mnkr (27) och är -4 jämfört med budget. Bedömningen är att resultatet i den löpande verksamheten kommer att överstiga budgeterat resultat på grund av det goda bruttoresultatet och det låga räntenettet. Kostnaden för pensionsåtaganden beräknas dock öka.

Kommunleasing i Göteborg AB:s omsättning beräknas till 432 mnkr (408) vilket 22 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster prognostiseras till 7 mnkr (-6) och är 3 mnkr över budget. Intäktsmassan bedöms bli något högre än budget. Övriga externa kostnader ökar något på grund av mer inhyrd personal än beräknat. Personalkostnaderna blir samtidigt något lägre. Intäktsökningen medför samtidigt en ökning av avskrivningskostnaden.

Försäkrings AB Göta Lejons omsättning beräknas till 111 mnkr (113) vilket är 3 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster prognostiseras till -6 mnkr (-8) och är -6 mnkr jämfört med budget. På grund av verksamhetens natur är prognosen mycket osäker och helt beroende på skadeutfallet. Premieintäkterna beräknas bli något högre än budget, försäkringsersättningarna lägre och återförsäkringskostnaden beräknas bli 0,9 mnkr lägre än budget.

Göteborgs Stads Upphandlings ABs omsättning beräknas till 62 mnkr (64) vilket är 1 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 2 mnkr (9) och är 2 mnkr över budget.

AB Gothenburg European Office omsättning beräknas till 5 mnkr (5) vilket är lika med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till -0,6 mnkr (-0,5) och är 1,0 mnkr över budget.

Regionala bolag

Utfall för perioden

Renovakoncernens omsättning uppgår till 949 mnkr (923) vilket är -61 mnkr jämfört med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 28 mnkr (13) och är 13 mnkr över budget. Affärsområde Återvinning och Renova AB avviker positivt mot budget och affärsområde Logistik går något sämre än budget. Energiintäkterna för perioden är betydligt lägre än budgeterat, vilket har kompenseras med ökade intäkter på inkommande mängder och övrig behandling.

Gryaabs omsättning uppgår till 291 mnkr (284) vilket är i linje med budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 19 mnkr (10) vilket är 19 mnkr över budget. Ökningen jämfört med budget härrör sig främst från lägre personalkostnader, lägre anläggningskostnader avseende minskad åtgång av kemikalier.

Göteborgsregionens fritidshamnar ABs (Grefab) omsättning uppgår till 51 mnkr (49) vilket är 1 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 3 mnkr (2) vilket är -1 mnkr jämfört med budget. Kostnaderna för underhåll överstiger budget.

Prognos för helåret

Renovakoncernens omsättning prognostiseras till 1 160 mnkr (1 138) vilket är 49 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster beräknas till 44 mnkr (21) och är 5 mnkr över budget. Bedömningen baseras på fortsatt goda intäkter kopplat mängdinflöden som kommer att fortsätta resterande del av året. Detta påverkar resultatet positivt trots att även kostnaderna för hantering ökar. Under första delen av året var det kraftigt fallande energiintäkter vilket drar ner årsresultatet.

Gryaab omsättning beräknas till 349 mnkr (341) vilket är -2 mnkr jämfört med budget och resultatet efter finansiella poster beräknas till 7 mnkr (0,2) vilket är 7 mnkr över budget. Ökningen jämfört med budget härrör sig främst från lägre personalkostnader beroende på vakanser, minskade kostnader för kemikalier och lägre finansiella kostnader. Kostnaden för markhyra och fastighetservice beräknas bli högre än vad som budgeterats.

Göteborgsregionens fritidshamnar ABs (Grefab) omsättning beräknas till 55 mnkr (54) vilket är i linje med budget och resultat efter finansiella poster prognostiseras till 0 mnkr (-3) vilket är lika med budget. Prognosen för året beräknas som helhet vara samma som budgeterat. Något omfattande underhållsarbete är inte planerat att utföras resterande del av året.

Boplats Göteborg AB

Utfall för perioden

Boplats omsättning uppgår till 21 mnkr (18) vilket är 2 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster uppgår till 3 mnkr (3) och är 2 mnkr över budget. Avvikelseberor främst på avvikelser för ingående kunder. Ett bolag vill avvakta utredningen om Boplats innan man går vidare med ett samarbete.

Prognos för helåret

Boplats omsättning beräknas till 24 mnkr (22) vilket är 2 mnkr över budget. Resultat efter finansiella poster prognostiseras till -0,2 mnkr (1,0) och är -1,2 mnkr jämfört med budget. Prognosen för antalet registrerade medlemmar kvarstår. En eventuell snabbare avskrivningstid för bolagets IT-system kommer att behandlas av styrelsen innan årsskiftet.

2.3 Utveckling inom personalområdet

2.3.1 Personalvolym och lönekostnad

Belopp i tkr	Utfall tom okt 2016	Utfall tom okt 2015	Prognos 2016	Bokslut 2015
Lönekostn. exkl arvoden	6 956	8 012	9 985	9 841
Arbetad tid (årsarbetare)	9,0	9,6	10,8	11,9
Lönekostnad per årsarbetare	773	835	925	827

2.3.2 Övrig utveckling inom personalområdet

Stadshus AB koncernen

Stadshus AB gav i uppföljningsrapport 2 i september 2016 en relativt omfattande redovisning av nuläge och utveckling inom personalområdet på en övergripande nivå för koncernen. Några större eller väsentliga händelser som kräver särskild fördjupad rapportering på koncernnivå kan inte anses ha inträffat sedan dess.

Vissa utvalda bolag (samt berörda förvaltningar) verksamma inom samhällsbyggnadsområdet har dock i denna rapport fått en särskilt riktad fråga gällande *effekter av rekryteringssvårigheter*. Härmed har klustren för Göteborgs Energi AB, Förvaltnings AB Framtiden, Higab AB samt Göteborgs Hamn AB gett en kortfattad nulägesbeskrivning samt vissa exempel på effekter av rekryteringssvårigheter.

Tillfrågade bolag redovisar därvid rekryteringssvårigheter avseende yrkesgrupperna: projektledare (särskilt bygg och fastighet), säljare, tekniska yrkesgrupper generellt samt anläggningsingenjörer. Flertalet anger att de idag rent allmänt noterar färre antal sökande med adekvat kompetens. Effekter av rekryteringssvårigheterna uppges bland annat vara att man i vissa rekryteringar tvingas frångå de önskade erfarenhetskraven, att rekryteringsprocesserna drar ut på tiden och att förseningar uppstår i uppdrag/projekt. Några anger att svårigheterna löses genom att konsulter anlitas och något bolag framhåller att de tror att rekryteringssituationen påverkas av att bolagets personalförmåner justerats för att vara lika inom Göteborgs Stad. Ekonomiska effekter lyfts inte fram från bolagen, men en analys av långsiktiga och ekonomiska effekter på övergripande nivå avseende det kommunala samhällsbyggnadsuppdraget får anses utgöra en viktig del i framtida riskbedömningar.

En kort sammanfattande övergripande bild från personalområdet i övrigt bland bolagen ger vid handen att ett flertal bolag, på olika sätt, är föremål för verksamhets- och/eller organisationsförändringar. På flera håll föreligger behov av stabilitet i arbetsorganisationen för att långsiktigt säkerställa god personalthälsa och för att i verksamheten kunna leverera med kvalitet. De flesta bolag, med något undantag, redovisar dock relativt goda siffror gällande sjukfrånvaro och flera rapporterar även

positiva trender med sjunkande sjukskrivningstal. Många bolag anger att de i sitt interna HR-arbete arbetar aktivt med arbetsmiljöfrågor, mänskliga rättigheter och likabehandlingsfrågor. Flera beskriver även arbete med ledarskapsprogram och kulturfrågor. Sammanfattningsvis kan personalområdet inom bolagssektorn utifrån bolagens rapporter anses vara förhållandevis väl balanserat, om än sagt med respekt för olika individuella svårigheter i vissa bolag. Det kan dock noteras att många av bolagens verksamheter har, eller står inför, stora utmaningar och att marginalerna för fortsatta positiva personalförhållanden – särskilt i verksamheter med rekryteringssvårigheter - på sina ställen inte är särskilt stora. Det är således av stor vikt att fortsätta arbeta för god kultur och bra anställningsvillkor samt att lyhörddhet finns för medarbetares och chefers förhållanden och signaler.

Moderbolaget Göteborgs Stadshus AB

Avseende koncernmoderbolaget Göteborg Stadshus AB kan i förhållande till senaste rapporten nämnas att en förändring planeras genomföras i den interna organisationen. Den föreslagna förändringen innebär att befattningen som vice vd avvecklas, utifrån bedömningen att befattningens roll och innehåll är svåra att definiera i en organisation där samtliga befattningar är direkt underställda vd. Det har även uppmärksamats ett behov av att organisationen kan behöva resursförstärkning inom funktionen som bolagsansvarig. Riskbedömning i enlighet med arbetsmiljörättsliga regler har skett avseende föreslagen organisationsförändring.

2.4 Investeringar

2.4.1 Övergripande för koncernen

Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Nettoutgifter i mkr	Utfall t o m okt	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår
Nyinvesteringar	2 051	2 860	3 093	3 025
Reinvesteringar	1 813	2 203	2 149	2 109
SUMMA INVESTERINGAR	3 864	5 063	5 242	5 134

Investeringar i finansiella anläggningstillgångar

Aktier och andelar, i mkr	Utfall perioden 2016
	5
Summa investeringar	5

Göteborgs Stadshus AB har erhållit aktieägartillskott om 5 mnkr för vidare transport till BRG och Lindholmen Science Park AB samt Johanneberg Science Park AB. I samband med den skattesamordningsprocess som genomförs i anslutning till årsbokslutet kommer ytterligare aktieägartillskott att lämnas.

2.4.2 Per kluster/bolag

Totala investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Nettoutgifter i mkr	Utfall t o m oktober	Prognos helår	Fg prognos helår	Budget helår
Energi	528	700	750	800
Bostäder	1 414	2 049	2 049	1 786
Lokaler	530	709	851	1 235
Kollektivtrafik	17	25	30	58
Näringsliv	1	1	1	2
Turism, kultur, evenemang	242	223	219	193
Hamn	172	256	309	227
Interna bolag	641	688	619	416
Regionala bolag	320	410	410	413
Boplats AB	1	1	3	3

Energi

Göteborgs Energikoncernens investeringar för perioden uppgår till 528 mkr och understiger budget med 99 mkr. Den negativa avvikelsen i förhållande till budget beror främst på tidsförskjutningar i projekt avseende elnät och fjärrvärme. Helårsprognosen minskar med 50 mkr i förhållande till föregående prognos, främst beroende på senareläggningar och förseningar av större enskilda projekt samt neddragning av IT investeringar då bolaget köper tjänsten från underleverantör. Den största delen av koncernens investeringar finns inom områdena fjärrvärme och elnät.

Bostäder

Framtidenkoncernens investeringar för perioden uppgår till 1 414 mkr. Under perioden har koncernen förvärvat ett fastighetsbestånd i Hammarkullen. Köpeskillingen uppgick till 493 mkr. Koncernens investeringar beräknas för helåret uppgå till 2 049 mkr, en ökning med 263 mkr jämfört med budget. I budgeten fanns dock inte förvärvet i Hammarkullen upptaget. Investeringar i nyproduktion beräknas minska något till följd av förskjutning i tid av projekt. Större pågående projekt inom koncernen är nybyggnation i Örgryte Torp, ombyggnadsprojekt på Tellusgatan samt nybyggnation på Majstångsgatan och UGGLEBERGET.

Lokaler

Higabkoncernens investeringar för perioden uppgår till 530 mkr. Koncernen sänker sin helårsprognos med 142 mkr till 709 mkr, främst till följd av svårigheter att rekrytera projektledare och långa upphandlingstider. Higabs projekt ”Samlokalisering kretslopp och vatten” beräknas vara klart under början av 2019 och Parkeringsbolagets flytt av P-arken kommer att genomföras under 2017. Älvstranden Utveckling är involverade i ett stort antal projekt inom Älvstaden bland annat på Skeppsbron, i Frihamnen och i Lindholmshamnen. Koncernens enskilt största pågående projekt är Projekt Högvakten och Samlokalisering kretslopp och vatten inom Higab, förnyelse av Selma Lagerlöfs torg inom Göteborgslokaler samt Kajgarage Skeppsbron inom Parkeringsbolaget.

Kollektivtrafik

Periodens investeringar inom Göteborgs Spårvägar koncernen uppgår till 17 mkr och

avser arbete med rostrevisioner och livstidsförlängning av de äldre vagnarna M28 och M29. Koncernen sänker sin helårsprognos med 5 mnkr till 25 mnkr.

Näringsliv

BRG koncernen rapporterar investeringar på 1 mnkr avseende Entreprenörskvarteret under perioden.

Turism, kultur, evenemang

Turism, kultur och evenemangsklustret rapporterar investeringar på 242 mnkr under perioden. Lisebergs investeringar består främst av årets nya attraktion Liseberg Trädgårdar. Got Event redovisar investeringar i annans fastighet bland annat tillhör i idrottsanläggningar och läktare. Koncernen ökar sin investeringsprognos något till 223 mnkr.

Hamn

Göteborgs Hamn redovisar investeringar på 172 mnkr för perioden. Bolaget justerar ned sin prognos med 52 mnkr till 256 mnkr. Nedjusteringen avser främst inom markreserv och avser markköp som kommer att ske 2017 istället för 2016. De största investeringarna avser logistikfastigheter Halvorsäng samt mudderdeponi Arendal II.

Interna bolag

Totala investeringar för de interna bolagen uppgår för perioden till 641 mnkr. Investeringar i leasingtillgångar hos Göteborgs Stads Leasing AB uppgår till 560 mnkr, resterande del avser investeringar i fordon och maskiner hos Gatubolaget. Prognosen för helåret ökas med 69 mnkr till 688 mnkr, ökningen avser nyinvesteringar i leasingtillgångar hos Göteborgs Stads Leasing AB.

Regionala bolag

De regionala bolagens investeringar uppgår till 320 mnkr. Gryaab investerar i kväverensningsanläggning och ny driftscentral. Inom Renovakoncernen avser investeringarna främst reinvesteringar i Sävenäsanläggningen. Helårsprognosen lämnas oförändrad.

Boplats Göteborg AB

Boplats investeringar under perioden uppgår till 1 mnkr och avser investering i bolagets IT-system. Bolaget sänker sin prognos med 2 mnkr till 1 mnkr.

2.5 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

2.5.1 Klimatkompensation av tjänsteresor

Beräknade kostnader för klimatkompensation

Fördelning (tkr)	2013 års resor	2014 års resor	2015 års resor
Flygresor		9	9
Drivmedel till stadens fordon			
Tjänsteresor med privat bil			
Totalt		9	9

Korta flygresor

	Antal 2015
Flygresor under 50 mil	0

Klimatförbättrande åtgärder

Genomförda/planerade åtgärder	2015 (avser 2013 års resor) i tkr	Prognos 2016 (avser 2014 års resor) i tkr

2.6 Nyckeltalsredovisning

	Utfall perioden 2016	Budget/målvärde för perioden	Budget/målvärde för helår 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
De vi är till för						
Verksamhet						
Medarbetare						
Ekonomi						
Rörelseresultat	4	0	0	3	0	-6
Resultat efter fin poster	101	91	-41	-169	-670	667
Kassalikviditet						
Soliditet				77,8 %	80,7 %	87,3 %
Eget kapital				12 333	12 368	12 430

Moderbolaget Göteborgs Stadshus AB

2.7 Nyckeltalsredovisning

	Utfall perioden 2016	Budget/målvärde för perioden	Budget/målvärde för helår 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013
Rörelseresultat	2 480	1 761	2 094	1 381	1 749	1 260
Resultat efter fin poster	1 688	963	1 139	382	616	865
Kassalikviditet						
Soliditet				28,2 %	27,5 %	27,7 %
Eget kapital				17 467	17 330	16 492

Stadshus AB koncernen

Resultat Göteborgs Stadshus koncernen, tkr (efter finansiella poster och före bokslutsdisp)									
Ackumulerat						Helår			
Utfall ack 2016-10-31	Per budget 2016-10-31	Utfall ack 2015-10-31		Prognos okt 2016	Budget 2017	Prognos aug 2016	Budget 2016	Utfall 2015	
Göteborgs Stadshuskoncernen									
469 717	348 892	-662 164	Göteborgs Energi AB	623 722	616 056	613 765	547 500	-649 748	
206 330	182 432	192 018	Göteborgs Hamn AB	220 191	200 947	222 219	209 768	205 489	
484 098	102 585	546 313	HIGAB	444 562	111 334	426 231	99 194	580 912	
537 503	440 074	449 075	Förvaltnings AB Framtiden	469 331	582 049	469 331	518 592	406 559	
24 110	9 788	23 044	Göteborgs Spårvägar AB	20 126	8 140	9 285	6 331	25 327	
-59 247	-88 449	-108 213	Göteborg & Co Kommunintressent AB	-190 916	-209 296	-202 472	-222 730	-145 705	
-29 508	-40 278	-33 957	Business Region Göteborg AB	-44 124	-48 541	-45 724	-45 700	-45 058	
**)	100 998	91 030	160 302	Göteborgs Stadshus AB	94 007	-36 568	92 507	-40 818	149 241
	-2 701	90	17 616	Försäkrings AB Göta Lejon	-6 346	1 230	-6 346	108	-7 634
	6 126	3 158	-7 794	Kommunleasing i Göteborg AB	7 200	10 000	7 200	3 790	-5 954
	4 110	253	4 314	Göteborgs Stads Upphandling AB	2 217	0	314	94	8 885
	-204	-1 222	-251	AB Gothenburg European Office	-532	0	-625	-1 466	-547
	19 205	20 064	26 899	Göteborgs Gatubolag AB	20 000	0	20 000	24 000	27 081
	26 536	22 343	40 784	Interna bolag	22 539	11 230	20 543	26 526	21 831
	19 150	0	10 469	Gryaab AB	6 764	0	3 460	0	222
	27 635	14 533	13 213	Renova AB	44 427	77 883	36 648	39 624	21 393
	2 810	4 350	2 053	Grefab AB	0	0	0	0	-2 874
	49 595	18 883	25 735	Regionala bolag	51 191	77 883	40 108	39 624	18 741
	2 936	870	3 440	Boplatser Göteborg AB	-289	-187	1 483	922	1 037
**)	-125 045	-125 045	-193 823	Koncernjusteringar	-125 045	-1	-125 045	0	-185 662
	1 688 023	963 125	442 554	Summa Göteborgs Stadshuskoncernen*)	1 585 295	1 313 046	1 522 231	1 139 209	382 964

*) Beslutade koncernbidrag för år 2016: Göteborgs Stadsteater AB 104 500 tkr, Got Event AB 190 900 tkr, Business Region Göteborg AB 40 700 tkr.

***) Avser reavinst vid försäljning av Gatubolaget till KLAB

Resultat Higab koncernen, tkr (efter finansiella poster och före bokslutsdisp)

Ackumulerat

Helår

Utfall ack 2016-10-31	Per budget 2016-10-31	Utfall ack 2015-10-31		Prognos okt 2016	Budget 2017	Prognos aug 2016	Budget 2016	Utfall 2015
Higab koncernen								
106 411	76 207	71 543	Higab AB	91 162	117 358	89 530	65 094	70 149
9 097	9 192	7 724	Fastighets AB Rantorget	10 230	9 802	10 314	10 949	9 099
91 881	-86 265	316 877	Älvstranden Utveckling AB	84 700	-65 547	76 800	-105 299	324 280
24 621	14 455	22 455	Förvaltnings AB GöteborgsLokaler	17 338	-33 142	16 508	14 293	18 470
258 037	94 945	127 760	Göteborgs Stads Parkerings AB	270 070	90 002	240 218	114 377	177 872
0		7 339	Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium				8 643	9 518
-5 949	-5 949	-7 385	Koncernjusteringar	-28 938	-7 139	-7 139	-8 863	-28 476
484 098	102 585	546 313	Summa Higab koncernen	444 562	111 334	426 231	99 194	580 912

Scandinaviumbolaget fusionerat 2016-02-19 finns ej längre i Higabkoncernen.
Resultat Scandinavium 8643 samt avskrivning övervärde -1724

Resultat Kommunintressentkoncernen, tkr (efter finansiella poster och före bokslutsdisp)**Ackumulerat**

Helår

Utfall ack 2016-10-31	Per budget 2016-10-31	Utfall ack 2015-10-31		Prognos okt 2016	Budget 2017	Prognos aug 2016	Budget 2016	Utfall 2015
KI koncernen								
242	0	-1 862	Gbg & Co Kommunintressent AB	0	0	0	-288 900	1 951
14 285	11 518	-75 736	Gbg & Co Träffpunkt AB	600	0	0	0	-1 166
145 005	130 636	184 412	Liseberg AB	86 000	90 000	80 550	71 480	121 880
-149 898	-160 217	-135 670	Got Event AB	-185 900	-187 400	-189 200	-184 400	-168 209
-76 483	-77 988	-79 357	Göteborgs Stadsteater AB	-99 218	-111 896	-101 424	-109 810	-100 161
7 602	7 602	0	Koncernjusteringar	7 602	0	7 602	288 900	0
-59 247	-88 449	-108 213	Summa KI koncernen	-190 916	-209 296	-202 472	-222 730	-145 705